

Udskriftsdato: 22. december 2025

FOU nr 2023.22 (Gældende)

2023-22. Ombudsmanden anbefaler tiltag for at sikre bedre forhold for børn i Jyderup Fængsel

Ministerium: Folketinget

Opfølgning / Opfølgning til

LBK nr 170 af 24/01/2022 § 65, stk. 5, og § 153, stk. 1 - BEK nr 173 af 31/01/2022 § 54 og § 55 -

BEK nr 1022 af 28/06/2022 § 16 § 17 og § 18 - LBK nr 201 af 28/02/2023 § 54

2023-22. Ombudsmanden anbefaler tiltag for at sikre bedre forhold for børn i Jyderup Fængsel

Ombudsmanden gennemførte i februar 2023 et tilsynsbesøg i Jyderup Fængsel med fokus på forholdene for børn, der opholdt sig i fængslet hos deres mødre. Fængslet havde siden 2021 været et kvindefængsel, og enkelte mindre børn havde i perioder opholdt sig der sammen med deres mødre. Tilsynet blev gennemført sammen med Institut for Menneskerettigheder og DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur.

Tilsynsbesøget viste, at behandlingen af anmodninger fra en indsat eller varetægtsfængslet om at have sit barn hos sig i fængslet ikke var sket i overensstemmelse med reglerne. I ingen af de tre sager, der havde været behandlet inden besøget, forelå de nødvendige vurderinger fra myndighederne, og ansvarsfordelingen internt i kriminalforsorgen fremstod uklar. Ombudsmanden anbefalede derfor, at Jyderup Fængsel udarbejdede retningslinjer om sagsbehandlingen og sikrede, at anmodninger om at have sit barn hos sig blev behandlet i overensstemmelse med reglerne.

Besøget viste endvidere, at de ansatte var opmærksomme på børnenes trivsel, men også at de oplevede, at det kunne være vanskeligt at vurdere dette, og at der var usikkerhed om personalets opgaver i forhold til indsatte med børn. Ombudsmanden anbefalede derfor forskellige tiltag for at sikre, at personalet havde den fornødne viden.

Besøget viste desuden, at der endnu ikke fuldt ud var adgang til alderssvarende indendørs og udendørs faciliteter for børn. Bl.a. var der i arresten blot et grusbelagt gårdareal uden legeredskaber til børnene. På den baggrund anbefalede ombudsmanden, at Jyderup Fængsel sikrede, at børn, uanset hvilken afdeling de opholdt sig i, havde adgang til alderssvarende faciliteter både indendørs og udendørs.

(Sag nr. 22/05544)

I det følgende gengives ombudsmandens udtalelse om sagen:

Ombudsmandens udtalelse

1. Indledning og hovedkonklusioner

Den 9. februar 2023 besøgte Folketingets Ombudsmand Jyderup Fængsel. Fokus for besøget var forholdene for børn, der opholder sig i fængslet hos deres mødre. Besøget blev gennemført sammen med Institut for Menneskerettigheder og DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur.

Jyderup Fængsel har været et kvindefængsel siden oktober 2021. I perioden frem til tilsynsbesøget havde tre indsatte haft deres børn hos sig under ophold i fængslet; henholdsvis i arresten og i den åbne afdeling. Fængslets erfaringer hermed var således på tidspunktet for tilsynsbesøget begrænsede, og der havde endnu ikke været indsatte med børn i fængslets lukkede afdeling.

Besøgsholdet havde under besøget fokus på myndighedernes behandling af anmodninger fra indsatte om at have deres børn hos sig i fængslet. Iagttagelse af de regler, der gælder herom, er nemlig væsentlig for at kunne sikre, at ophold i fængslet er foreneligt med hensynet til det enkelte barn.

Der var også fokus på fængslets rammer og vilkår for børns ophold hos indsatte. Det gjaldt både med hensyn til de fysiske rammer og med hensyn til andre forhold af betydning for trivsel, omsorg og sundhed for børn i fængslet.

Det er ombudsmandens vurdering, at myndighedernes behandling af de anmodningssager, der indtil nu har været, på en række punkter ikke er sket i overensstemmelse med reglerne. Det var samtidig indtrykket, at ledelse og personale i fængslet generelt har opmærksomhed på trivslen mv. for de børn, der opholder sig i fængslet hos deres mødre. Imidlertid var visse af de rammer og vilkår, der har betydning for børnenes trivsel mv., til dels fortsat under etablering eller endnu ikke fuldt implementeret.

I forhold til fængslets fysiske rammer for børn under ophold i fængslet er der i alle tre afdelinger etableret indendørs forhold, der gør det muligt for en indsat at have sit barn hos sig. Det er samtidig vurderingen, at der på besøgstidspunktet endnu ikke fuldt ud var tilstrækkelig adgang til indendørs og udendørs faciliteter for børn. Dette skal dog sammenholdes med det begrænsede antal børn, der indtil nu har opholdt sig i fængslet, og de forskelle, der vil være i børnenes behov afhængigt af deres alder. Det er imidlertid væsentligt, at forholdene i fængslet kan tilgodese alderssvarende behov for det enkelte barn.

På baggrund af det anførte har ombudsmanden anbefalet, at Jyderup Fængsel (eventuelt i samarbejde med Områdekantoret i Ringsted):

- Udarbejder skriftlige retningslinjer om behandlingen af anmodninger om at have sit barn hos sig og om ansvarsfordelingen mellem Jyderup Fængsel og Områdekantoret i Ringsted.
- Sikrer, at anmodninger om at have sit barn hos sig i institutionen behandles i overensstemmelse med reglerne herom, og at der foretages fornøden dokumentation.
- Sikrer, at personalet undervises i reglerne om underretningspligt, herunder at den planlagte undervisning heri gennemføres.
- Overvejer at udarbejde skriftlige retningslinjer om håndteringen af bekymring for et barn, herunder indsamling af oplysninger til brug for en underretning efter serviceloven.
- Ensretter de skriftlige retningslinjer til personalet om forholdene for mor og barn i fængslet og overvejer, om de tillige bør finde anvendelse i den lukkede afdeling, samt sikrer, at personalet i relevant omfang har kendskab til retningslinjerne.
- Tydeliggør over for personalet, hvilket ansvar de har i forhold til at mægle mellem indsatte med børn og de øvrige indsatte samt støtte og vejlede en indsat, der har sit barn hos sig.
- Færdiggør instruksen om håndtering af en trussel om skade på børn i fængslet.
- Sikrer, at børn, uanset hvilken afdeling af fængslet de opholder sig i, har adgang til alderssvarende faciliteter både indendørs og udendørs.
- Overvejer i dialog med Holbæk Kommune, om sundhedsplejen i relevant omfang kan aflægge besøg også hos børn over 1 år grundet de særlige forhold, som børn i fængslet lever under.

Jeg henviser til pkt. 3.3, 4.1.6, 4.2.5 og 4.3.2 nedenfor.

2. Generelt om besøget

2.1. Tilsynsbesøgets grundlag

Folketingets Ombudsmand besøger regelmæssigt steder, hvor mennesker er eller kan blive frihedsberøvet.

Tilsynsbesøg finder sted dels som led i Folketingets Ombudsmands almindelige tilsynsvirksomhed efter § 18 i ombudsmandsloven (jf. lovbekendtgørelse nr. 349 af 22. marts 2013), dels i henhold til den valgfri protokol til FN-konventionen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (jf. bekendtgørelse nr. 38 af 27. oktober 2009). Ombudsmandens arbejde i henhold til protokollen – der også skal have et forebyggende sigte – udføres i samarbejde med Institut for Menneskerettigheder og DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur.

I medfør af ombudsmandslovens § 18 sammenholdt med § 21 skal ombudsmanden i forbindelse med sin tilsynsvirksomhed bedømme, om myndigheder og institutioner mv. handler i strid med gældende ret eller på anden måde gør sig skyldige i fejl eller forsømmelser ved udførelsen af deres opgaver.

Ombudsmanden skal ligeledes – ud fra almenmenneskelige eller humanitære synspunkter – bedømme forhold vedrørende en institutions eller myndigheds indretning og drift samt forhold vedrørende behandlingen af og aktiviteterne for institutionens eller myndighedens brugere. Det fremgår af lovens § 18, 2. pkt.

Særligt på børneområdet skal ombudsmanden være med til at sikre og overvåge implementeringen af børns rettigheder efter FN's Børnekonvention og skal påse, at rettigheder, der er fastsat i dansk lovgivning mv., overholdes. Ombudsmandens Børnekontor har derfor bl.a. til opgave at foretage tilsynsbesøg på både offentlige institutioner, hvor børn opholder sig, og på private institutioner, som varetager opgaver umiddelbart i forhold til børn.

2.2. Jyderup Fængsel

Jyderup Fængsel fungerer i dag som kvindefængsel og modtager kvindelige indsatte fra hele landet.

Fængslet har 143 pladser, hvoraf 58 er arrestpladser, 45 er åbne pladser og 40 er lukkede pladser. Et antal pladser i henholdsvis den åbne og den lukkede afdeling er afsat til en Kontrakt- og familieafdeling. Denne afdeling omfatter såkaldte familiepladser (to sammenhængende celler) til indsatte, der har deres børn hos sig i institutionen (herefter familiepladser).

Jyderup Fængsel hører under Kriminalforsorgen Sjælland med områdekantor i Ringsted. Kriminalforsorgen Sjælland med tilhørende institutioner udgør én myndighed.

Tilsynsbesøget omfattede børns forhold på alle afdelinger i Jyderup Fængsel.

Siden oktober 2021 har tre indsatte haft deres børn hos sig i Jyderup Fængsels arrest eller i den åbne afdeling. Et af disse børn boede hos sin mor i den åbne afdeling på tidspunktet for tilsynsbesøget.

2.3. Tilsynsbesøgets fokusområder

Der var under besøget fokus på navnlig følgende områder:

- Behandling af anmodninger om at have sit barn hos sig i fængslet.
- Trivsel og sikring af omsorg for barnet, herunder barnets kontakt til og omgang med andre end sin mor.
- De fysiske forhold og mulighederne for aktiviteter for barnet.
- Sundhedsmæssige forhold.

2.4. Oplysningsgrundlag

Grundlaget for min vurdering er dels de oplysninger, som besøgsholdet modtog fra Jyderup Fængsel forud for besøget, dels de oplysninger, som besøgsholdet fik ved samtaler med den indsatte, der havde sit barn hos sig på besøgstidspunktet, en pårørende, øvrige indsatte, fængslets ledelse og ansatte samt repræsentanter fra Områdekantoret i Ringsted. Det drejer sig om bl.a. oplysninger om de generelle forhold i fængslet for børn og om de tre indsatte, der har haft deres børn hos sig i fængslet, samt om børnene.

I grundlaget indgår også de iagttagelser, som besøgsholdet gjorde sig under besøget, samt efterfølgende supplerende oplysninger modtaget fra Jyderup Fængsel.

3. Behandling af anmodninger om at have sit barn hos sig

3.1. Retsgrundlaget

Regler om retten for en indsat, der udstår fængselsstraf mv., til under visse betingelser at have sit barn hos sig fremgår af straffuldbyrdslovens § 54 og §§ 16-18 i bekendtgørelse nr. 1022 af 28. juni 2022 (besøgsbekendtgørelsen). Reglerne er beskrevet nærmere i vejledning nr. 9735 af 28. juni 2022 (besøgsvejledningen).

Varetægtsarrestanters ret til at have deres børn hos sig er fastsat i §§ 54 og 55 i bekendtgørelse nr. 173 af 31. januar 2022 (varetægtsbekendtgørelsen), jf. bl.a. retsplejelovens § 776. Reglerne er nærmere beskrevet i vejledning nr. 9074 af 31. januar 2022 nr. 9074 (varetægtsvejledningen).

3.1.1. Børn under 1 år

Såvel indsatte som varetægtsarrestanter har ret til at have deres børn under 1 år hos sig. Det er dog en forudsætning, at den indsatte eller varetægtsarrestanten selv er i stand til at passe barnet, jf. § 16, stk. 1, i besøgsbekendtgørelsen og § 54, stk. 1, i varetægtsbekendtgørelsen.

En tilladelse forudsætter, at den dømte eller varetægtsarrestanten har givet samtykke til, at der indhentes en udtalelse fra de sociale myndigheder om, hvorvidt ophold i institutionen er foreneligt med hensynet til barnet, at de sociale myndigheder finder, at dette er tilfældet, og at der ikke i øvrigt foreligger omstændigheder, der giver grundlag for at antage, at den dømte eller varetægtsarrestanten ikke selv kan passe barnet i institutionen, jf. besøgsbekendtgørelsens § 16, stk. 2, og varetægtsbekendtgørelsens § 55, stk. 1.

Er der tale om en varetægtsarrestant, skal kriminalforsorgsområdet tage kontakt til de sociale myndigheder, hurtigst muligt efter at kriminalforsorgsområdet har fået kendskab til, at der er ønske om at medbrin-

ge et barn, jf. pkt. 147 i varetægtsvejledningen. Der er ikke nærmere tilkendegivelse herom for indsatte, jf. besøgsvejledningens pkt. 30-36 om en indsats adgang til at have sit barn hos sig i institutionen.

For både dømte og varetægtsarrestanter gælder, at hvis de sociale myndigheder mener, at ophold i institutionen er foreneligt med hensynet til det enkelte barn, imødekommes ansøgningen, medmindre der foreligger helt særlige omstændigheder, som – trods udtalelsen fra de sociale myndigheder – giver grundlag for at antage, at den indsatte ikke selv kan passe barnet i institutionen. Den indsatte skal være i stand til at imødekomme barnets fysiske behov og behov i bredere forstand, herunder barnets sociale, følelsesmæssige og omsorgsmæssige behov, jf. pkt. 32 i besøgsvejledningen og pkt. 149 i varetægtsvejledningen.

Det påhviler kriminalforsorgsområdet løbende at påse, at det fortsatte ophold i institutionen er foreneligt med hensynet til barnet, og om nødvendigt tage fornyet kontakt til de sociale myndigheder, jf. underretningspligten efter servicelovens § 153, stk. 1, jf. pkt. 32 i besøgsvejledningen og pkt. 152 i varetægtsvejledningen.

Både i forhold til dømte og varetægtsarrestanter gælder, at tilladelse i særlige tilfælde under visse betingelser kan gives uden indhentelse af udtalelse fra de sociale myndigheder, jf. besøgsbekendtgørelsens § 16, stk. 3, og varetægtsbekendtgørelsens § 55, stk. 2.

3.1.2. Børn, der er fyldt 1 år, men ikke 3 år

Er barnet fyldt 1 år, kan en varetægtsarrestant alene få tilladelse til at beholde barnet hos sig i en begrænset periode, hvis det er det bedste for barnet, og ganske særlige omstændigheder i det enkelte tilfælde taler derfor, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 54, stk. 2.

En indsat, der udstår straf, har derimod ret til at have sit barn, der er fyldt 1 år, men ikke 3 år, hos sig i institutionen, hvis den indsatte selv er i stand til at passe barnet, og kriminalforsorgsområdet og de sociale myndigheder finder, at forholdene i institutionen er forenelige med hensynet til barnet, jf. besøgsbekendtgørelsens § 17.

En tilladelse til, at en indsat kan have sit barn, der er fyldt 1 år, men ikke 3 år, hos sig, forudsætter, at betingelserne i besøgsbekendtgørelsens § 16, stk. 2, jf. pkt. 3.1.1 ovenfor, er opfyldt.

Som for børn under 1 år skal den indsatte således være i stand til at imødekomme barnets behov, og de sociale myndigheder skal vurdere, at forholdene i institutionen er forenelige med hensynet til barnet. I vurderingen heraf skal i disse tilfælde også indgå en udtalelse fra kriminalforsorgen om forholdene i den pågældende institution, herunder de bygningsmæssige forhold og den aktuelle sammensætning af indsatte, og en eventuel besigtigelse af institutionen. Kriminalforsorgsområdet skal herefter på baggrund af bl.a. de sociale myndigheders vurdering tillige finde, at forholdene i institutionen er forenelige med hensynet til barnet, jf. besøgsbekendtgørelsens § 17, stk. 2.

Om denne procedure fremgår det af pkt. 34 i besøgsvejledningen, at såvel kriminalforsorgsområdet som de sociale myndigheder skal vurdere, om det vil være forsvarligt at anbringe barnet i den pågældende institution. Anbringelse kan således kun ske, hvis begge instanser finder, at forholdene i institutionen er forenelige med hensynet til barnet. Det forudsættes, at sagsgangen bliver sådan, at de sociale myndighe-

der først foretager deres vurdering, og at kriminalforsorgsområdet herefter bl.a. på grundlag af de sociale myndigheders vurdering foretager sin endelige vurdering af spørgsmålet.

En indsat kan – hvis det er det bedste for barnet, og ganske særlige omstændigheder i det enkelte tilfælde taler derfor – desuden få tilladelse til at have eller beholde et barn hos sig i en begrænset periode, efter at barnet er fyldt 3 år, jf. besøgsbekendtgørelsens § 17, stk. 3.

Kriminalforsorgsområdet skal løbende påse, at det fortsatte ophold i institutionen er foreneligt med hensynet til barnet, og om nødvendigt tage fornyet kontakt til de sociale myndigheder, jf. pkt. 3.1.1 ovenfor og pkt. 34 i besøgsvejledningen.

3.1.3. Klageadgang

Et afslag på at have sit barn hos sig eller inddragelse af en tilladelse hertil kan påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. besøgsbekendtgørelsens § 26, stk. 1, nr. 6, og varetægtsbekendtgørelsens § 97, stk. 1, nr. 4.

3.1.4. International ret

Ud over de regler, der fremgår af straffuldbyrdelsesloven og tilhørende administrative forskrifter, har kriminalforsorgen og fængslet også efter international ret en forpligtelse til at sikre barnets tarv under opholdet i fængslet. Jeg henviser i den forbindelse til United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-custodial Measures for Women Offenders (the Bangkok Rules) af 21. december 2010 og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols (EMD) dom af 24. marts 2016 (Korneykova og Korneykov mod Ukraine, 56660/12).

3.2. Behandlingen af tilladelser til at have sit barn hos sig i Jyderup Fængsel

De foreliggende oplysninger modtaget fra Jyderup Fængsel om behandling af anmodninger om at have sit barn hos sig i institutionen kan sammenfattes således (i det følgende dækker betegnelsen ”indsatte” både indsatte, der udstår straf, og varetægtsarrestanter):

- Områdekantoret i Ringsted og Jyderup Fængsel samarbejder om behandlingen af anmodninger om at have sit barn hos sig i fængslet.
- Siden fængslet blev et kvindefængsel i oktober 2021, har tre indsatte fået tilladelse til at have deres børn hos sig.
- Den ene indsatte afsonede (...) på en familieplads i den åbne afdeling med sit barn, der var over 1 år ved ankomsten. Den anden indsatte opholdt sig i arresten (...) med sit barn, der var spæd ved ankomsten. Den tredje indsatte opholdt sig (...) i arresten. Herefter blev hun overført til afsoning på en familieplads i den åbne afdeling, hvor hun på besøgstidspunktet havde opholdt sig (...). Barnet var over 1 år ved ankomsten.
- I de samtykkeerklæringer, der blev benyttet med henblik på at foretage høring af de sociale myndigheder (bopælskommunen), er der i to ud af tre erklæringer henvist til et forældet retsgrundlag og i en af de to tillige til et forkert retsgrundlag. Ledelsen tilkendegav, at samtykkeerklæringerne vil blive gennemgået for at sikre, at de er korrekte.
- I forhold til høring af og udtalelser fra den indsattes bopælskommune (herefter kommunen) blev der i et tilfælde alene taget telefonisk kontakt til kommunen, som fremkom med en (helt kort) udtalelse forud for afsoningen. Der forelå ikke en udtalelse fra kriminalforsorgen om forholdene i fængslet til

brug for kommunens vurdering, selvom der var tale om et barn over 1 år. I et andet tilfælde blev det telefonisk aftalt, at Jyderup Fængsel ville foretage en høring af kommunen, hvis den indsatte, der opholdt sig i arresten med sit spædbarn, skulle afsone i fængslet. Dette blev ikke relevant. I det tredje tilfælde blev der foretaget en skriftlig høring af kommunen med oplysning om, at fængslet ikke vidste, hvilken afdeling den indsatte skulle afsone i (...). Der blev ikke foretaget høring vedrørende et ophold i arresten forud for afsoningens påbegyndelse. I udtalelsen henviste bopælskommunen hovedsagelig til sin tidligere udtalelse i forbindelse med den indsattes ophold i en anden arrest og til en telefonsamtale med den indsatte. Der forelå heller ikke i dette tilfælde en udtalelse om forholdene i fængslet til brug for kommunens vurdering, selvom der var tale om et barn over 1 år.

- I et tilfælde ses områdekontoret at have varetaget kontakten til kommunen. I de to øvrige tilfælde ses kontakten varetaget af socialrådgivere i Jyderup Fængsel.
- Der ses ikke i de tre tilfælde at foreligge dokumentation for, at der er givet tilladelse til, at den indsatte kunne have sit barn hos sig. Der ses heller ikke at være taget notat om den konkrete vurdering, der er foretaget af kriminalforsorgsområdet i den forbindelse.
- I et tilfælde er en indsat meddelt et skriftligt afslag på at have sit barn hos sig. Afgørelsen er truffet af områdekontoret og stadfæstet af Direktoratet for Kriminalforsorgen.
- Jyderup Fængsel har retningslinjer til personalet om mor og barn i Jyderup arrest og om børn på familiepladser i den åbne afdeling. Der er ikke udarbejdet retningslinjer for mor og barn i den lukkede afdeling. Reglerne om behandling af en anmodning om at have sit barn hos sig er ikke gengivet i retningslinjerne om mor og barn i arresten. Der er alene beskrevet en køreplan, hvis en indsat møder med sit barn til afsoning uden forhåndsgodkendelse. Retningslinjerne om børn på familiepladser indeholder en delvis omtale af regelgrundlaget. Det anføres heri, at det er den indsattes kommune, der godkender, at den indsatte må afsone i fængslet med sit barn i alderen 0-3 år.
- Ifølge Jyderup Fængsel er der forskel på, hvordan bopælskommuner er indgået i samarbejdet med kriminalforsorgen, herunder om kommunen har aflagt den indsatte og barnet et besøg.

3.3. Min vurdering

Iagttagelse af de regler, der gælder for behandlingen af en anmodning fra en indsat om at have sit barn hos sig, er væsentlig for at kunne sikre, at hensynet til det enkelte barn varetages. Ansvarsfordelingen for de enkelte dele af sagsbehandlingen bør være tydelig for de involverede myndigheder. En mulig tvivl om ansvaret for centrale sagsbehandlingsskridt vil kunne skabe risiko for, at de retssikkerhedsgarantier for børnene og de indsatte, der følger af regelgrundlaget, ikke iagttages.

Som det fremgår af pkt. 3.1.1 ovenfor, imødekommes en anmodning fra en indsat om at have sit barn under 1 år hos sig normalt, hvis de sociale myndigheder mener, at ophold i institutionen er foreneligt med hensynet til barnet. Der gives dog afslag, hvis der foreligger helt særlige omstændigheder, som – trods udtalelsen fra de sociale myndigheder – giver grundlag for at antage, at den indsatte ikke selv kan passe barnet i institutionen.

Når der er tale om en anmodning fra en indsat (afsoner) med et barn, der er fyldt 1 år, men ikke 3 år, forudsætter en tilladelse også, at de sociale myndigheder vurderer, at forholdene i institutionen er forenelige med hensynet til barnet. I disse tilfælde skal vurderingen desuden foretages på baggrund af en udtalelse fra kriminalforsorgen om forholdene i den pågældende institution (herunder de bygningsmæssige forhold og den aktuelle sammensætning af indsatte) og en eventuel besigtigelse af institutionen. Herefter skal kri-

minalforsorgsområdet på baggrund af bl.a. de sociale myndigheders vurdering tillige finde, at forholdene i institutionen er forenelige med hensynet til barnet.

Kriminalforsorgsområdet foretager den endelige vurdering af, om der kan gives tilladelse til, at en indsat har sit barn hos sig. Det er derfor også kriminalforsorgsområdet, der må sikre sig, at betingelserne, herunder procedurerne, er overholdt.

Det fremgår ikke tydeligt af de modtagne oplysninger, om det er Jyderup Fængsel eller Områdekonto- ret i Ringsted, der står for (dele af) sagsbehandlingen af anmodninger om at have et barn hos sig i fængslet. Eksempelvis er det i et tilfælde områdekonto- ret, der har varetaget kontakten til de sociale myndigheder, mens det i de to øvrige tilfælde er socialrådgivere i Jyderup Fængsel.

Der ses endvidere ikke i de tre tilfælde at foreligge dokumentation for, at der er givet tilladelse til, at de tre indsatte kunne have deres børn hos sig. Der ses heller ikke at være taget notat om den konkrete vurdering, der er foretaget af kriminalforsorgsområdet i den forbindelse.

Desuden viser de indhentede oplysninger, jf. pkt. 3.2 ovenfor, efter min opfattelse, at behandlingen af anmodninger om at have sit barn hos sig på en række punkter ikke er sket i overensstemmelse med reglerne. Der ses således ikke i alle tilfælde at være anmodet om en udtalelse fra de sociale myndighe- der. Endvidere ses der i ingen af sagerne at foreligge en sådan vurdering fra de sociale myndigheder, som efter reglerne er forudsat som grundlag for kriminalforsorgens afgørelse i sagen. I de tilfælde, hvor der har været tale om et barn over 1 år, foreligger der desuden ikke til brug for de sociale myndigheders vurdering en udtalelse fra kriminalforsorgen om forholdene i institutionen.

De nævnte forhold skal ses i sammenhæng med, at reglerne om høring af de sociale myndigheder indebærer en væsentlig sikkerhed for, at hensynet til det enkelte barn varetages.

I retningslinjerne om børn på familiepladser er der en omtale af regelgrundlaget. Denne er imidlertid ikke fyldestgørende. Endvidere anføres det i retningslinjerne, at det er den indsattes kommune, der godkender, at den indsatte må afsone i fængslet med sit barn. Dette er ikke i overensstemmelse med regelgrundlaget.

Hertil kommer, at de samtykkeerklæringer, der blev benyttet til at indhente samtykke fra to af de tre indsatte til brug for en høring af de sociale myndigheder, var mangelfulde, idet der blev henvist til et forkert eller forældet retsgrundlag.

På baggrund af det anførte ovenfor har jeg anbefalet, at Jyderup Fængsel (eventuelt i samarbejde med Områdekonto- ret i Ringsted):

- Udarbejder skriftlige retningslinjer om behandlingen af anmodninger om at have sit barn hos sig, herunder om ansvarsfordelingen mellem Jyderup Fængsel og Områdekonto- ret i Ringsted.
- Sikrer, at anmodninger om at have sit barn hos sig i institutionen behandles i overensstemmelse med reglerne herom, og at der foretages fornøden dokumentation.

Da Jyderup Fængsel har oplyst at ville sikre, at samtykkeerklæringer fremover er korrekte, har jeg ikke fundet anledning til at foretage yderligere med hensyn hertil.

4. Rammer og vilkår for børn i Jyderup Fængsel

4.1. Trivsel og sikring af omsorg for barnet

4.1.1. Generelt

De foreliggende oplysninger af mere generel karakter kan sammenfattes således:

- Jyderup Fængsel samarbejder med Holbæk Kommune (opholdskommune under indsættelsen i Jyderup Fængsel) og med de kommuner, hvor indsatte med børn har bopæl (bopælskommunen). Samarbejdet med de konkrete kommuner har varierende karakter og omfang.
- Der er fra fængselspersonalets side fokus på at sikre barnets tarv.
- I Jyderup Fængsel er der udpeget fire børneansvarlige medarbejdere. De har til opgave at iværksætte tiltag og aktiviteter, som kan være med til at styrke relationen mellem de indsatte og deres børn og at skabe gode vilkår for besøgende børn. Ordningen er således ikke primært rettet mod indsatte, der har deres børn hos sig i fængslet.
- Der er efter det oplyste stor forskel på at opholde sig i arresten med sit barn og i den åbne afdeling. Der har indtil nu ikke været børn i den lukkede afdeling.
- Ifølge det oplyste manglede der på besøgstidspunktet generelt 10-15 pct. af bemanningen i fængslet på grund af såvel løbende sygefravær som øvrig underbemanning. Besøgsholdet forstod, at ressourcesituationen kan betyde, at der ikke er fængselsbetjente på dele af den åbne afdeling, herunder Kontrakt- og familieafdelingen, f.eks. når det af sikkerhedsmæssige årsager er nødvendigt at sikre tilstrækkelig bemanning på den lukkede afdeling.
- Hvis der er overbelægning i fængslet, vil det ikke berøre familiepladserne. Der har endnu ikke manglet familiepladser.

4.1.2. Underretninger

De foreliggende oplysninger om underretninger fra fængslet til de sociale myndigheder om bekymring for et barn kan sammenfattes således:

- Direktoratet for Kriminalforsorgen har udarbejdet retningslinjer om underretning om børn og unge under 18 år, der retter sig til ansatte i kriminalforsorgen. Retningslinjerne er afstemt med Ankestyrelsen og beskriver bl.a. underretningspligten efter servicelovens § 153. Der vejledes endvidere om kontakt til Den Sociale Døgnvagt, hvis der ikke er døgnadgang til barnets bopælskommune, og om muligheden for underretning til Ankestyrelsen efter servicelovens § 65, stk. 5.
- I retningslinjerne om mor og barn i arresten og om børn på familiepladser er underretningspligten også omtalt.
- Kriminalforsorgen havde på besøgstidspunktet planlagt undervisning af personalet i, hvornår der skal underrettes. Fængslets børneansvarlige medarbejdere har deltaget i et kursus hos Ankestyrelsen om underretningspligt.
- De ansatte var generelt bekendte med retningslinjerne om underretningspligt. Nogle mente, at det kunne være hensigtsmæssigt med en formaliseret procedure for indsamling af oplysninger til brug for en underretning.

- Besøgsholdet forstod, at en drøftelse af en bekymring for et barn ikke sker i et fast forum, men at personalet samles tværfagligt, hvis der er behov for det. Fængselspersonalets overvejelser om at underrette kan også drøftes på daglige møder i afdelingerne samt med de børneansvarlige medarbejdere eller ledelsen.
- Der er opmærksomhed på observationer af mødrenes forhold til og aktiviteter med deres børn.
- Besøgsholdet forstod, at fængselspersonalet normalt vil blive orienteret om underretninger fra det sundhedsfaglige personale eller fængslets psykolog med henblik på vidensdeling om bekymringer for et barns trivsel.
- Besøgsholdet forstod, at en socialrådgiver i fængslet har haft dialog med indsatte, der har deres børn hos sig, om muligheden for at komme til hende ved mistrivsel af betydning for barnet, så hun kan kontakte de sociale myndigheder (bopælskommunen) med henblik på eventuel støtte.
- Ifølge nogle ansatte kan det være svært at vurdere et barns trivsel. Det gælder bl.a. for fængselsbetjentene, der er uddannet til at arbejde med voksne indsatte.
- I lyset af, at personalet ikke har børnefaglige kompetencer, er der ifølge ledelsen et fokus på, hvornår personalet skal underrette, så det sikres, at de sociale myndigheder kan foretage en vurdering af et barns eventuelle mistrivsel.
- Jyderup Fængsel har i (...) tilfælde, hvor en indsat har haft sit barn hos sig, fundet anledning til at indgive underretning til de sociale myndigheder (...).
- Fængslet har udarbejdet en midlertidig instruks i forhold til håndtering af en trussel om skade på børn i fængslet. Det er sket på baggrund af en situation (...). Der blev i den konkrete situation indgivet en underretning. Instruksen var på tidspunktet for besøget endnu ikke godkendt af områdekantoret.

4.1.3. Barnets kontakt til og omgang med andre end sin mor

De foreliggende oplysninger om et barns kontakt til og omgang med andre end sin mor kan sammenfattes således:

- Der foretages en konkret vurdering af de øvrige indsatte i forhold til placeringen af en indsat med barn.
- Indsatte på Kontrakt- og familieafdelingen, hvor familiepladserne ligger, er visiteret til afdelingen. I den forbindelse er der foretaget en vurdering af den enkelte indsatte i forhold til eventuelt misbrug af euforiserende stoffer (de indsatte skal være stoffri), eventuelle disciplinærsager (de indsatte adfærd på afdelingen over for både medindsatte og personalet) og eventuel brug af medicin (sundhedspersonalet adspørges i forhold til de indsatte brug af medicin og eventuel risiko for misbrug af den pågældende medicin). Ifølge ledelsen sikrer visitationen et roligt miljø, bl.a. for indsatte, der har deres børn hos sig.
- Af retningslinjerne om børn på familiepladser i den åbne afdeling fremgår det, at "(d)en indsatte har ansvaret med opsynet af sit barn. Indsatte må ikke overdrage sit barn til andre indsatte i længere perioder. Efter konkret aftale med personalet, kan medindsatte godt se efter barnet imens moderen fx tager bad eller har andre aktiviteter af en kortere varighed".
- De fleste ansatte taler med børnene, men er meget opmærksomme på at respektere barnets og morens grænser i deres kontakt til barnet.

4.1.4. Skærmning, støtte og vejledning mv.

De foreliggende oplysninger om personalets eventuelle skærmning af et barn samt støtte og vejledning mv. af den indsatte mor kan sammenfattes således:

- Personalet og ledelsen taler om, hvad personalets rolle er i forhold til en indsat, der har sit barn hos sig, herunder hvordan barnet skal håndteres, hvis det i yderste tilfælde bliver nødvendigt at bruge magt over for moren under barnets tilstedeværelse.
- Af retningslinjerne om børn på familiepladser i den åbne afdeling fremgår det, at personalet skal mægle, råde og vejlede mellem indsatte med børn og de øvrige indsatte. Det fremgår også, at det er forventeligt, at nogle indsatte har brug for støtte og vejledning til at sætte grænser for deres børn. Desuden fremgår det, at ”betjenten [ikke] skal støtte moderen med børnepasning – Dette er moderens eget ansvar”. Tilsvarende anvisninger fremgår ikke af retningslinjerne om mor og barn i arresten.
- Besøgsholdet fik det indtryk, at ikke alle ansatte kendte retningslinjerne, og at nogle ansatte derfor ikke var bekendt med forventningen om, at personalet skulle mægle, råde og vejlede i konflikter mellem indsatte med børn og andre indsatte og i øvrigt støtte og vejlede indsatte i forhold til at sætte grænser for børnene. Desuden syntes der at være en vis usikkerhed i forhold til denne opgave.
- Nogle ansatte oplyste, at de indsattes behov for støtte og vejledning i forhold til deres børn er meget forskelligt, og at det afhænger af relationen mellem den indsatte og personalet, om en indsat selv søger vejledning mv. Kulturforskelle opleves også at have en betydning i forhold til morens tilgang til barnet. Der er opmærksomhed på ikke at overskride morens grænser, og at personalet ikke opleves som intimiderende.
- Ifølge det oplyste har der ikke i nogen af afdelingerne været behov for, at personalet skulle skærme børn fra konflikter mv. Det er overordnet opfattelsen, at barnets mor skal skærme det i forhold til f.eks. hverdagsdiskussioner mv. mellem de indsatte. Personalet angiver om nødvendigt rammerne for, at moren kan skærme sit barn, f.eks. ved at foreslå, at moren tager barnet med ind på cellen. Hvis der opstår en alvorlig konflikt, vil personalet have fokus på først at flytte barnet til trygge rammer og derefter løse konflikten. Der er retningslinjer for om nødvendigt at tilkalde politiet, hvis barnets tarv ikke kan varetages i fængslet i forbindelse med en konflikt.

4.1.5. Strafcelle

De foreliggende oplysninger om brug af straffceller i forhold til en indsat, der har sit barn hos sig i Jyderup Fængsel, kan sammenfattes således:

- Det fremgår af retningslinjerne om mor og barn i arresten og af vejledningsmaterialet til mødre, der har deres børn hos sig, at en sanktion i form af straffcelle sker på samme vilkår som andre indsatte. Af retningslinjerne om børn på familiepladser i den åbne afdeling fremgår det, at straffcelle som udgangspunkt foregår på egen stue af hensyn til barnet.
- Ifølge ledelsen vil en sanktion i form af straffcelle for mødre, der har deres børn hos sig, ske på egen stue, uanset hvilken afdeling de opholder sig på. Der er fokus på at sikre barnets tarv i tilfælde af sanktioner eller øvrige begrænsninger over for barnets mor. Adfærd, der udløser straffcelle, kan gøre det relevant at overveje, om barnet fortsat kan være i fængslet.
- Af retningslinjerne om mor og barn i arresten og vejledningsmaterialet til mødre fremgår det, at der vil ske underretning til kommunen ved langvarig eller ofte brug af straffcelle. Dette fremgår ikke af retningslinjerne om børn på familiepladser i den åbne afdeling.

– Der har været et tilfælde af brug af strafcelle (...).

4.1.6. Min vurdering

Det er en betingelse for at have sit barn hos sig i fængslet, at det er vurderet, at den indsatte mor selv er i stand til at passe barnet, herunder imødekomme barnets fysiske, sociale, følelsesmæssige og omsorgsmæssige behov, jf. pkt. 3.1.1 og 3.1.2 ovenfor.

Det påhviler derudover kriminalforsorgsområdet løbende at påse, at det fortsatte ophold i institutionen er foreneligt med hensynet til barnet, og om nødvendigt tage kontakt til de sociale myndigheder, jf. pkt. 3 ovenfor.

Vurderingen af, om opholdet til stadighed er foreneligt med hensynet til barnet, forudsætter, at der fra fængslets side løbende er opmærksomhed på barnets trivsel og sikring af omsorg for barnet.

Det er på baggrund af tilsynsbesøget og de modtagne oplysninger generelt indtrykket, at ledelse og personale i Jyderup Fængsel – inden for de rammer, der gør sig gældende i institutionen – har opmærksomhed på trivslen for børn, der er i fængslet hos deres mødre.

Fængslet har således opmærksomhed på rammer og mulige tiltag, som kan understøtte børnenes trivsel, og på vurderingen af, om opholdet fortsat er foreneligt med hensynet til børnene. Derudover er der fokus på underretningspligten efter serviceloven, der er udarbejdet retningslinjer herom, som personalet generelt er bekendt med, og kriminalforsorgen havde på tidspunktet for besøget planlagt undervisning af personalet i reglerne om underretningspligt. Personalet drøfter løbende, herunder med ledelsen, om der er grundlag for en underretning, og personalet observerer mødrenes omsorg for og aktiviteter med deres børn, hvis der er behov for det. Opmærksomheden på underretningspligten understøttes af, at der tidligere er indgivet underretninger om børn, der har opholdt sig i fængslet, og at fængslet samarbejder med de sociale myndigheder i Holbæk Kommune og i de indsatte mødres bopælskommuner.

Ledelse og personale har endvidere fokus på at sikre barnets tarv i tilfælde af sanktioner i forhold til barnets mor, og der vil ske underretning til kommunen ved langvarig eller ofte forekomst af brug af strafcelle. Desuden vil personalet, hvis der opstår en konflikt, og det vurderes nødvendigt, ifølge det oplyste sørge for at bringe barnet til trygge rammer. Hvis det ikke er muligt, følger det af retningslinjer til personalet, at de må kontakte politiet, som kan hente barnet og placere det uden for fængslet.

Det er imidlertid samtidig vurderingen, at visse af de rammer og vilkår, der har betydning for børnenes trivsel mv., til dels fortsat er under etablering eller endnu ikke er fuldt implementeret.

Uanset at ledelse og personale har opmærksomhed på børns trivsel, er det således indtrykket, at personalet oplever det som vanskeligt at vurdere børns trivsel i hverdagen. Det gælder bl.a. for fængselsbetjentene, der er uddannet til at arbejde med voksne indsatte. Nogle ansatte har endvidere tilkendegivet, at det kunne være hensigtsmæssigt med en formaliseret procedure for indsamling af oplysninger til brug for en underretning.

Jyderup Fængsel har udarbejdet en midlertidig instruks i forhold til håndtering af en trussel om skade på børn i fængslet, men instruksen var på tidspunktet for besøget endnu ikke godkendt af områdekontoret.

Jyderup Fængsel har endvidere retningslinjer til personalet om mor og barn i arresten og om børn på familiepladser i den åbne afdeling. Retningslinjerne er imidlertid ikke ensrettet for de to afdelinger, jf. pkt. 4.1.4 og 4.1.5 ovenfor. Der er desuden ingen retningslinjer for den lukkede afdeling, hvor der dog heller ikke endnu har opholdt sig en indsat med et barn.

I retningslinjerne for den åbne afdeling er det tilkendegivet, at der kan opstå dagligdags konflikter, hvor personalet skal mægle, råde og vejlede mellem indsatte med børn og de øvrige indsatte, og at det vil være forventeligt, at nogle indsatte har brug for støtte og vejledning til at sætte grænser for deres børn. Dette fremgår ikke af retningslinjerne for arresten.

Besøgsholdet fik det indtryk, at ikke alle ansatte kendte retningslinjerne, og at nogle ansatte derfor ikke var bekendt med forventningen om, at personalet skal mægle, råde og vejlede i konflikter mellem indsatte med børn og andre indsatte og i øvrigt støtte og vejlede indsatte i forhold til at sætte grænser for deres børn. Desuden syntes der at være en vis usikkerhed i forhold til denne opgave.

Jeg vurderer på den baggrund, at der udestår en samlet gennemgang af retningslinjerne på området samt en formidlingsindsats vedrørende disse i forhold til de ansatte.

På baggrund af det anførte ovenfor har jeg anbefalet, at Jyderup Fængsel (eventuelt i samarbejde med Områdekantoret i Ringsted):

- Sikrer, at personalet undervises i reglerne om underretningspligt, herunder at den planlagte undervisning heri gennemføres.
- Overvejer at udarbejde skriftlige retningslinjer om håndteringen af bekymring for et barn, herunder indsamling af oplysninger til brug for en underretning efter serviceloven.
- Ensretter de skriftlige retningslinjer til personalet om forholdene for mor og barn i fængslet og overvejer, om de tillige bør finde anvendelse i den lukkede afdeling, samt sikrer, at personalet i relevant omfang har kendskab til retningslinjerne.
- Tydeliggør over for personalet, hvilket ansvar de har i forhold til at mægle mellem indsatte med børn og øvrige indsatte samt støtte og vejlede en indsat, der har sit barn hos sig.
- Færdiggør instruks om håndtering af en trussel om skade på børn i fængslet.

4.2. De fysiske forhold og mulighederne for aktiviteter for børnene

4.2.1. Åben afdeling (Kontrakt- og familieafdelingen)

De foreliggende oplysninger og observationer om de fysiske forhold (indenfor og udenfor) og om mulighederne for aktiviteter for børnene på familiepladserne i Kontrakt- og familieafdelingen i den åbne afdeling kan sammenfattes således:

- Der er etableret mulighed for, at to celler omdannes til én celle (familiepladser), når der er en indsat med barn, hvorved rummet udgør ca. 18 m². Cellen indeholder et toilet. Der er fælles badefaciliteter.
- Af retningslinjerne om børn på familiepladser i åben afdeling fremgår det, at den ene stue tømmes for standardinventar, som erstattes med relevant inventar, der er alderssvarende til barnet: tremmeseng inkl. dyne/pude og linned, puslebord inkl. startkit, potte, højstol, barnevogn inkl. udstyr, klapvogn, service, mikrobølgeovn, autostol og lidt legetøj.

- I et fælles opholdsrum på afdelingen er der oprettet et legehjørne med et udvalg af legetøj. Legetøjet kan udskiftes, jf. pkt. 4.2.3.
- Der er fri adgang til store udendørsarealer, hvor der er etableret bl.a. en sandkasse, et legehus og et mindre legetårn. Legetårnet var dog kort før tilsynsbesøget ødelagt af kraftig blæst. Legetårnet ville ifølge ledelsen blive reetableret med et faldsikkert underlag.

4.2.2. Lukket afdeling

De foreliggende oplysninger og observationer om de fysiske forhold (indenfor og udenfor) og om mulighederne for aktiviteter for børnene i Kontrakt- og familieafdelingen i fængslets lukkede afdeling kan sammenfattes således:

- Der har ikke hidtil været indsatte, der har haft deres børn hos sig, i afdelingen.
- Der kan etableres familiepladser af samme størrelse som i åben afdeling ved omdannelse af to celler til én celle. Cellen vil indeholde et toilet. Der er fælles bedefaciliteter.
- Relevant alderssvarende inventar vil – som i åben afdeling – være tilgængeligt.
- Ifølge ledelsen er det inden for de eksisterende rammer ikke muligt at etablere et aktivitetsrum for børn svarende til det aktivitetsrum, der findes i arresten, jf. pkt. 4.2.3 nedenfor. Eventuel etablering af legefaciliteter i afdelingen vil skulle overvejes nærmere, hvis et barn ankommer til afdelingen.
- Et mindre udeareal, der ligger i forbindelse med en besøgslejlighed i lukket afdeling, vil kunne anvendes af en indsat med sit barn hos sig i afdelingen. Det vil blive indrettet med legesager, f.eks. sandkasse, fodboldmål og vippedyr. Det vil ikke være tilgængeligt, når det anvendes af øvrige indsatte i forbindelse med besøg i besøgslejligheden, hvilket typisk forekommer i weekenden.
- Et afskærmet udendørsareal var tilgængeligt for alle indsatte i Kontrakt- og familieafdelingen med adgang fra fællesarealerne.
- Der tilbydes om formiddagen en times gårdtur med mulighed for forlængelse samt tilbud om gårdtur om eftermiddagen under samme betingelser. Gårdtursarealet er et grønt område uden legefaciliteter, og det er fælles for alle indsatte i lukket afdeling. Hvis der ankommer et barn til lukket afdeling, vil håndtering af gårdture for den indsatte og barnet blive overvejet nærmere, henset til at det er et fælles areal med øvrige indsatte i lukket afdeling, der ikke afsoner på Kontrakt- og familieafdelingen.

4.2.3. Arresten

De foreliggende oplysninger og observationer om de fysiske forhold (indenfor og udenfor) og om mulighederne for aktiviteter for børnene i arresten kan sammenfattes således:

- En indsat, der har sit barn med sig i arresten, vil bo i en celle på ca. 15 m² med bad og toilet.
- Relevant alderssvarende inventar vil – som i åben afdeling – være tilgængeligt.
- På baggrund af en konkret vurdering, og hvis det er muligt, kan der gives tilladelse til, at døren til cellen er åben i bestemte tidsrum, så barnet har adgang til gangarealet.
- Der er et særligt rum indrettet til (fælles) lege og aktiviteter for de indsatte børn og deres mødre (herefter benævnt aktivitetsrummet). Der er efter aftale med personalet adgang til arealet uden fællesskab med øvrige indsatte. Besøgsholdet forstod, at flere mødre med børn efter aftale med personalet vil kunne benytte aktivitetsrummet samtidigt.

- Den indsatte, der havde sit barn hos sig i arresten (...), havde ifølge ledelsen haft celle i umiddelbar nærhed af aktivitetsrummet med mulighed for adgang til gangarealet.
- Udenfor er der et overdækket, grusbelagt gårdtursareal uden legefaciliteter, der også anvendes af øvrige indsatte. Gårdture kan gennemføres alene eller sammen med andre mødre med børn. Der tilbydes flere ture eller mere tid på gårdtur, hvis det er muligt. Gårdture om formiddagen er af minimum 1 times varighed.
- Besøgsholdet forstod, at der i 2023 etableres udefaciliteter målrettet besøgende børn. Det er fængslets indstilling, at et barn, der er hos sin mor i fængslet, også skal kunne anvende disse faciliteter.
- Ledelsen fremviste for besøgsholdet et lokale med et lager af legetøj, udklædning, bøger mv. til børn i forskellige aldre. Der er mulighed for løbende at udskifte legetøj mv. – også for børn i fængslets åbne og lukkede afdeling.

4.2.4. Adgang til dagtilbud for børn i fængslet

De foreliggende oplysninger om mulighed for dagtilbud for børn kan sammenfattes således:

- Et barn, der er hos sin mor i fængsel, kan gå i daginstitution (eller andet dagtilbud), forudsat at bopælskommunen og opholdskommunen henholdsvis bevilger og anviser en plads, og at moren kan opnå udgangstilladelse til selv at bringe og hente barnet. Dette er ikke muligt for varetægtsarrestanter. Hvis moren ikke kan få udgangstilladelse, kan et barn gå i et dagtilbud, hvis kommunen sørger for afhentning og aflevering af barnet.

4.2.5. Min vurdering

På baggrund af tilsynsbesøget og de modtagne oplysninger er det min opfattelse, at Jyderup Fængsel i alle tre afdelinger har etableret indendørs forhold, der gør det muligt for en indsat at have sit barn hos sig. Der er således i den åbne og den lukkede afdeling etableret familiepladser, jf. pkt. 2.2 ovenfor, og cellerne i arresten er tilnærmelsesvis på størrelse med familiepladserne.

Desuden stiller fængslet ifølge det oplyste det nødvendige inventar og udstyr til rådighed for indsatte med børn hos sig, og jeg forstår, at personalet er opmærksomt på, om en indsat måtte mangle basale fornødenheder til sit barn.

For så vidt angår muligheden for aktiviteter indenfor er der i arresten etableret et aktivitetsrum til børn. Endvidere er der i bestemte tidsrum adgang for de indsatte med børn til gangarealet uden for cellen. I åben afdeling er der – ud over muligheden for aktiviteter i cellen – etableret et legehjørne i et fællesrum. I lukket afdeling, hvor der ikke hidtil har opholdt sig indsatte med børn, er der ifølge det oplyste ikke rammer til etablering af et aktivitetsrum. Der er i fængslet et lager af legetøj, udklædning, bøger mv. til børn i forskellige aldre, så der er mulighed for løbende at udskifte legetøj mv.

I forhold til udendørs aktiviteter er der i den åbne afdeling adgang til større grønne områder og legefaciliteter (sandkasse, legehus, legetårn). Legetårnet var på tidspunktet for besøget ødelagt, men ville blive genetableret. I arresten er der mulighed for ophold i et overdækket gårdtursareal, som også anvendes af andre indsatte. Arealet er grusbelagt, og der er ingen legefaciliteter. I lukket afdeling er der et afskærmet udeareal og et grønt gårdtursareal uden legefaciliteter samt et overdækket udeareal tilknyttet en besøgslejlighed, hvor der vil være adgang til visse legeting. Udearealet tilknyttet besøgslejligheden vil primært være tilgængeligt i hverdage.

Besøgsholdet forstod, at der i 2023 vil blive etableret udendørs legefaciliteter for besøgende børn i forlængelse af eksisterende besøgsrum. Det er forventningen, at børn, der opholder sig i fængslet med deres mødre, vil kunne benytte disse arealer, når de ikke benyttes af besøgende.

Det er væsentligt, at forholdene i fængslet kan tilgodese alderssvarende behov for det enkelte barn. Det er på baggrund af det anførte min vurdering, at der endnu ikke fuldt ud var tilstrækkelig adgang til indendørs og udendørs faciliteter for børn. Dette skal dog sammenholdes med det begrænsede antal børn, der indtil nu har opholdt sig i fængslet, og de forskelle, der vil være i børnenes behov afhængigt af deres alder.

På den baggrund har jeg anbefalet, at Jyderup Fængsel (eventuelt i samarbejde med Områdekantoret i Ringsted):

- Sikrer, at børn, uanset hvilken afdeling af fængslet de opholder sig i, har adgang til alderssvarende faciliteter både indendørs og udendørs.

4.3. Sundhedsmæssige forhold

4.3.1. Modtagne oplysninger om sundhedsmæssige forhold

De foreliggende oplysninger om sundhedsmæssige forhold kan sammenfattes således:

- Der er ansat en læge på stedet med tre ugentlige arbejdsdage. Derudover er der fire sygeplejerskestillinger. På tidspunktet for besøget var der en sygeplejerske i en fuldtidsstilling og derudover vikarer. Det blev oplyst, at der var udsigt til at få ansat to faste sygeplejersker pr. 1. marts 2023.
- Ved mistanke om akut sygdom hos barnet tilkaldes sygeplejersken eller lægen, hvis de er til stede. Er det ikke tilfældet, kontaktes akutlinjen (1818), eller der ringes 112.
- Hvis der er mistanke om ikke-akut sygdom hos et barn, følges den almindelige fremgangsmåde for kontakt til sygeplejerske, dvs. via anmodningssedler. Henvendelser om barnets helbred prioriteres af sygeplejersken på stedet. Sygeplejersken vurderer samme dag, som en anmodningsseddel modtages, efter tilsyn, om der skal tilkaldes læge, om barnet skal køres på hospital for at blive tilset, eller om henvendelsen kan vente indtil førstkommande dag, hvor der er en læge til stede.
- Fængslslægen tager sig af børneundersøgelser og vaccinationer mv. Lægen er ikke alment praktiserende læge eller pædiater. Fængslslægen angav, at der tages kontakt til relevante speciallæger ved behov. Det blev oplyst, at der altid bliver sikret tid til at tilse et barn, hvis behovet opstår.
- Børn og deres mødre har adgang til medicin eller kosttilskud på lige fod med andre indsatte. Medicin kan enten ordineres af læger tilknyttet kriminalforsorgen eller eksterne læger tilknyttet f.eks. akutlinjen eller børneafdelinger. Der er adgang til medicinudlevering tre gange om dagen.
- Ifølge de ansatte kan der være ventetid på adgang til læge og medicin. Ventetiden kan skyldes, at lægen skal involveres ved behov for receptpligtig medicin, at medicin skal bestilles og leveres, at medicin kan være i restordre, og at der ikke er en læge til stede hver dag.
- En instruks om børn i alderen 0-3 år til sygeplejersker og læger i kriminalforsorgens institutioner skal sikre, at de forebyggende sundhedsydelser til børn tilrettelægges, så alle børn får tilbud i henhold til sundhedslovens bestemmelser, og så tilsynspligten overholdes.
- Ifølge instruks følger sundhedspersonalet forpligtelsen til at sikre barnets sundhed samt inddrage sundhedsplejersken i kommunen og en eventuel kommunal daginstitution, som barnet benytter. Sund-

hedspersonalet samarbejder med Holbæk Kommune, således at der hurtigt kan iværksættes besøg af sundhedsplejersken.

- Sundhedsplejen i Holbæk Kommune varetager de sædvanlige forebyggende undersøgelser i børnenes første leveår. Besøgsholdet forstod, at der ikke havde været besøg fra sundhedsplejen hos børn over 1 år.
- Af vejledningsmateriale til en indsat, der har sit barn hos sig, fremgår det om sundhedsrelaterede forhold, at mor og barn vil blive tilbudt den kost, der bliver serveret i arresten, og at fængslet supplerer kosten i forhold til kostvejledningen for børn.
- Ifølge ledelsen modtager indsatte med et barn hos sig løn uden deltagelse i beskæftigelses- eller uddannelsesaktiviteter, hvis barnet ikke går i dagtilbud, da varetagelse af rollen som mor betragtes som fuldtidsbeskæftigelse. Dog hjælper fængslet med diverse fornødenheder, hvis personalet observerer, at den indsatte og barnet mangler noget, f.eks. bleer.

4.3.2. Min vurdering

Det er mit overordnede indtryk, at Jyderup Fængsel har fokus på de sundhedsmæssige forhold for de børn, der opholder sig i fængslet hos deres mødre. Jeg henviser til pkt. 4.3.1 ovenfor.

Ifølge det oplyste varetager sundhedsplejen i Holbæk Kommune de sædvanlige forebyggende undersøgelser i forhold til børnene. Besøgsholdet forstod, at der på tidspunktet for besøget alene havde været besøg af sundhedsplejen hos børn under 1 år.

På den baggrund har jeg anbefalet, at Jyderup Fængsel (eventuelt i samarbejde med Områdekantoret i Ringsted):

- Overvejer i dialog med Holbæk Kommune, om sundhedsplejen i relevant omfang kan aflægge besøg også hos børn over 1 år grundet de særlige forhold, som børn i fængslet lever under.

Med dette brev afslutter jeg mit tilsynsbesøg i Jyderup Fængsel.